

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

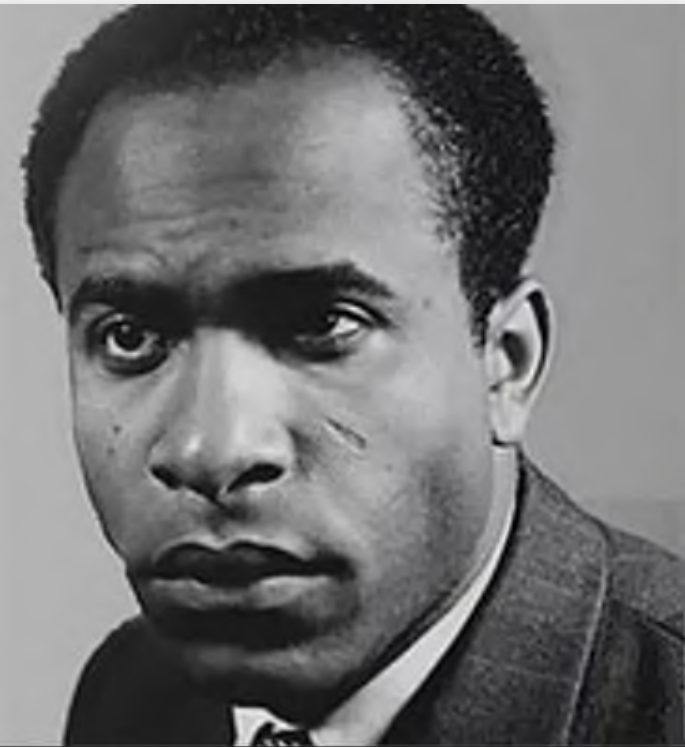

Епістемологічна деколонізація як складник деколоніального підходу в українській педагогічній біографістиці

Олександр Міхно

**Деколонізація надає особливого ритму,
властивого новому поколінню людей,
збагачує буття новою мовою і новим
гуманізмом.**

Франц Фанон. Гнані і голодні.

Теоретичні контури деколоніального підходу

Поняття	Автор
Деколоніальна педагогіка	De Lissovoy [2010], Menon, Green, Charbonneau, Lehtomäki & Mafi [2021]
Деколоніальність	De Lissovoy [2010], Williams & Bermeo [2020], Menon, Green, Charbonneau, Lehtomäki & Mafi [2021], Bodhi [2022], Matasci [2022]
Діалогічна історіографія	Bodhi [2022]
Епістемологічне насильство	De Lissovoy [2010]
Епістемологічна деколонізація	Bodhi [2022]
Контекстуалізація	Bodhi [2022]

Епістемологічна деколонізація.

Епістемологічне насильство

- Монополізація знань.
- Колонізація мислення.
- Мовні бар'єри.
- Маніпуляції через культурну асиміляцію.

Епістемологічна деколонізація.

спротив колоніальній епістемології на рівні цінностей,
розвінчання концепції колонізації та протистояння їй.

«Пограничне мислення» [«Border Thinking»]
[Mignolo & Tlostanova].

Михайло Галущинський

[1878–1931]

педагог, військовик, культурно-освітній і громадсько-політичний діяч

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

Теоретичне розроблення теми національного виховання: автор брошури «Національне виховання [статі і замітки]» [1920]

Аркадій Животко

[1890–1948]

педагог, книгознавець, громадський та
політичний діяч

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

**Практична організаційно-педагогічна діяльність:
впродовж 1918–25 створив понад 20 дитячих
дошкільних закладів у різних регіонах України, в
яких під опікою перебувало понад 1000 дітей.**

Віктор Близнець
[1898–1972]
дитячий письменник

Іванна Блажкевич
[1886–1976]
педагогиня,
дитяча письменниця

Всеволод Нестайко
[1930–2014]
дитячий письменник

Марійка Підгірянкa
[1861–1963]
педагогиня,
дитяча письменниця

Євгенія Ярошинська
[1868–1904]
педагогиня,
дитяча письменниця

Епістемологічна деколонізація.
Внесок у національно-патріотичне виховання.
Літературна творчість: автори творів для дітей

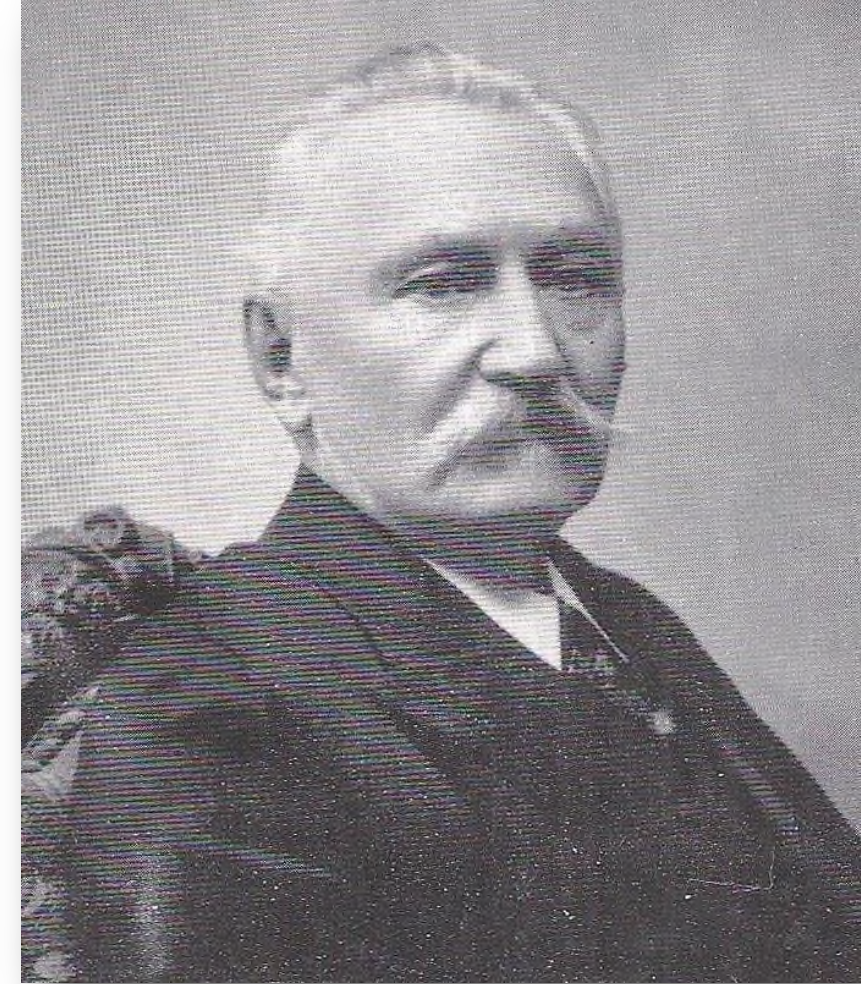

Іван Филипчак [1871–1945], педагог, співорганізатор і директор музею «Бойківщина» [Львівщина]

Панас Луньов [1919–2004], педагог, організатор і керівник Пархомівського історико-художнього музею [Харківщина]

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Музейно-педагогічна діяльність

Анатоль Вахнянин [1841-1908], педагог,
автор підручника з географії [1884]

Іван Верхратський [1846-1919], педагог,
автор підручників з зоології [1895], ботаніки [1905]

*Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Створення перших українських підручників*

Євген Вировий

[1889–1945]

культурно-освітній і громадський діяч, педагог,
видавець

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

**Видання українських підручників та дитячих
книг: засновник і директор «Українського
видавництва в Катеринославі» [1919]**

Олександра Бандура [1917–2010],
педагогиня, фахівчиня з методики
викладання української літератури

Тетяна Бугайко [1898–1972],
педагогиня, фахівчиня з методики
викладання української літератури

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Розроблення методики викладання української мови і літератури

Осип Гермайзе
[1892–1958],
педагог, історик

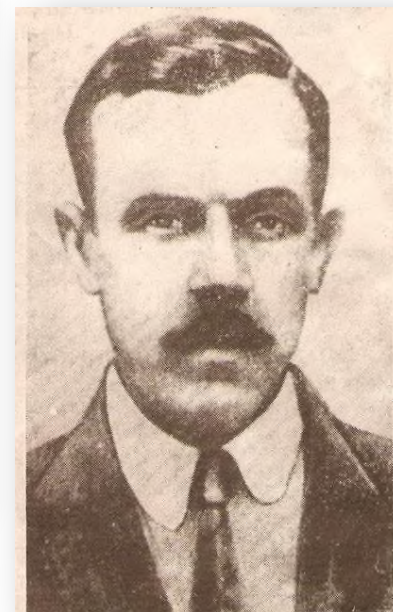
Павло Молоков-Журський [1894–1937], агроном, лісовод, геолог, педагог

Євген Рихлік [1888–1937], учений-славіст, педагог

Павло Тутковський
[1858–1930],
геолог, географ,
педагог

Олександр Яната
[1888–1938], агроном,
ботанік, педагог

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

Використання краєзнавчого принципу у викладанні

Олександр Тисовський
[1886–1968], педагог, засновник Пласту,
автор підручника «Життя в Пласті» [1921]

Петро Франко
[1890–1941], педагог, співзасновник Пласту

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Створення дитячих і юнацьких організацій на національному ґрунті

Іван Падалка [1894–1937] , художник,
педагог

Жив собі на світі веселий столяр. Так його всі сусіди й звали „веселий столяр,“ бо робив все завжди з піснями. Робить і співає.

— Добре йому співати, коли в нього все є,— казали сусіди з заздрістю. — І своя хатинка, і конячка, і городець, і кури і навіть цап.

Справді, у столяра все було: і своя хатинка, і конячка, і корівка, і кури, і старий упертий цап. Жив він і не бідно й не багато, але головне, що все було своє. Сам столяр казав:

— Хвалити Бога, все у мене є...

Заздрі сусіди не хотіли бачити одного—а саме, що веселий столяр все своє добро нажив сам, своєю працею, невпинно

Мамін-Сибіряк Д. Упертий цап [Малюнки Ів. Падалки].
Київ, 1917.

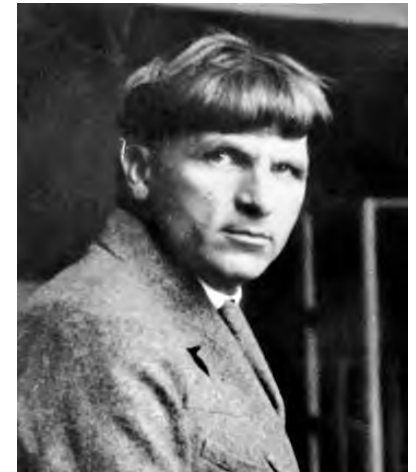
Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Ілюстрування дитячих книг в національному стилі

Ів. Падалка

I.

Жив собі на світі веселий столяр. Так його всі сусіди й

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

Дякую за увагу

Слава Україні!

amihno@ukr.net